

Årsmelding 2011

Om NOKUT	side	2
Forord	side	3
Tilsyn med norske læresteder	side	4
Utredning, evaluering og analyse	side	8
Godkjenning av utenlandsk utdanning	side	10
Kommunikasjon, organisasjon og regnskap	side	12

Om NOKUT

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) bidrar til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning, samt godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUTs formål er å sikre og fremme kvalitet i høyere utdanning og fagskoleutdanning gjennom å:

- føre tilsyn med og stimulere til utvikling av kvaliteten i utdanningen ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler
- godkjenne høyere utenlandsk utdanning etter søknad fra enkeltpersoner og informere om godkjennings- og autorisasjonsordninger for utenlandsk utdanning

NOKUT ble etablert i 2003 ved innføringen av kvalitetsreformen i høyere utdanning. NOKUTs myndighet og virkemidler er regulert i lov om universiteter og høyskoler og lov om fagskoleutdanning, med tilhørende forskrift gitt av Kunnskapsdepartementet.

NOKUT er et faglig uavhengig organ under Kunnskapsdepartementet.

NOKUT har to nettstedet som samlet inneholder informasjon om NOKUT og informasjonssenteret INVIA, vårt tilsynsarbeid og godkjenning av utenlandsk utdanning, oversikter over akkrediterte norske læresteder og veiledning om godkjenning av utenlandsk kompetanse.

www.nokut.no

www.invia.no

NOKUTs hovedstrategier

I perioden 2010–2014 vil NOKUT prioritere å:

- legge mer vekt på å stimulere kvalitetsutviklingen ved institusjonene
- være mer helhetlig, effektive og målrettet i tilsynsarbeidet
- styrke rollen som helhetlig kompetansesenter for godkjenning av utenlandsk utdanning
- gi bedre informasjon og service til brukerne våre
- styrke dialogen med sektor og samfunn
- videreutvikle en profesjonell og helhetlig organisasjon

Les hele strategien på nettsidene våre, se [Strategier under Om NOKUT](#).

Forord: Et krevende år

I 2011 var det 76 institusjoner for høyere utdanning og rundt 120 tilbydere av fagskoleutdanning her i landet. NOKUTs tilsynsansvar for norsk utdanning omfatter samlet nærmere 200 institusjoner, 5000 studietilbud og berører mer enn 250 000 studenter. NOKUT har i tillegg et bredt spekter av oppgaver knyttet til utenlandsk utdanning. Årlig behandler vi rundt 5000 saker om godkjenning av enkeltpersoners utenlandske utdanning.

Saksmengden har i mange år vokst vesentlig raskere enn budsjettene våre. Et høyt og økende antall søknader om akkreditering av norske studier og godkjenning av utenlandsk utdanning, har satt NOKUTs kapasitet under press. For å unngå at søkerne blir skadelidende, har vi måttet nedprioritere andre viktige oppgaver. Blant annet har vi i flere år ikke ført tilsyn med eksisterende studietilbud. Vi har heller ikke kunnet prioritere langsiktige IKT-utviklinger. Dette gjør at vi i dag sitter med utdaterte og lite effektive saksbehandlingsløsninger.

I 2011 gikk mye tid med til å skaffe ekstra ressurser og omprioritere oppgaver. Våren 2012 ble vi likevel nødt til å varsle fagskoler og høyere utdanningsinstitusjoner om at behandlingene av søknadene deres var utsatt. Dette var en beklagelig situasjon, og NOKUT har stor forståelse for den frustrasjonen dette førte til i sektoren. Det er alvorlig når et tilsynsorgan ikke har nok ressurser til verken å føre tilsyn med igangsatt virksomhet, eller behandle søknader

om å godkjenne ny virksomhet. Det er rett og slett et misforhold mellom det ansvaret som er tillagt NOKUT gjennom lov og forskrift og ressursene som er avsatt til dette.

Det økende antallet søknader om godkjenning av utenlandsk utdanning førte tilsvarende til at saksbehandlingstiden økte. NOKUT opplevde for første gang å bygge opp restanser av ubehandlede søknader. Mange måtte vente unødvendig lenge på å få godkjenningen sin. Det beklager vi. For noen er slik godkjenning nødvendig for å komme inn på det norske arbeidsmarkedet, der de er sårt tiltrengt.

Derfor ble 2011 og første del av 2012 svært krevende for NOKUT.

I skrivende stund er vi imidlertid optimistiske. Vi har innledet en god dialog med Kunnskapsdepartementet om utfordringene våre. Dette har resultert i en liten tilleggsbevilgning for 2012, som vil hjelpe oss til å sette i gang søknadsbehandlingen igjen. Vi kan samtidig starte på det planlagte arbeidet med IKT-utviklingen, som forhåpentlig vil sette oss i stand til å levere både bedre og mer effektive tjenester på sikt.

Dialogen med departementet, om forholdet mellom mandat og budsjett, vil fortsette høsten 2012. Det er viktig å ha nok ressurser til å gjennomføre samfunnsoppdraget vårt, men det er også viktig å ha et mandat som gjør at vi kan bruke pengene på saker som gagnar samfunnet og brukerne våre på best mulig måte.

Hovedmålet vårt er å bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning, samt godkjent høyere utenlandsk utdanning. Hvordan vi gjør dette, kan du lese om i denne årsmeldingen.

God lesning!

Petter Aaslestad
Styreleder

Terje Mørland
Direktør

Tilsyn med norske læresteder

NOKUT skal bidra til å sikre at kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning tilfredsstillende nasjonale standarder. Det gjør vi gjennom å føre tilsyn med utdanningsvirksomheten ved alle institusjoner som tilbyr høyere utdanning og fagskoleutdanning, til sammen mer enn 170 institusjoner i 2011.

NOKUTs tilsyn har både kontroll og utvikling som formål. I tillegg til å kontrollere at utdanningskvaliteten og kvalitetsarbeidet ved institusjonene tilfredsstillende nasjonale kvalitetskrav, gir vi råd om hvordan institusjonene kan videreutvikle utdanningskvaliteten og det interne kvalitetsarbeidet. Rådgivningen skjer både direkte i form av råd nedfelt i tilsynsrapportene om hvordan institusjonen kan forbedre utdanningene utover minstekravene, og indirekte i form av veiledning om hva som kreves for å tilfredsstillende kravene.

NOKUT benytter følgende tilsynsformer: evaluering (godkjenning) av institusjonenes kvalitetssikringssystemer, akkreditering (godkjenning) av nye utdanningstilbud og tilsyn med eksisterende utdanningstilbud. I tillegg kan NOKUT akkreditere institusjoner innen høyere utdanning og gi såkalt fagområdegodkjenning innen fagskoleutdanning. Både institusjonsakkreditering og fagområdegodkjenning gir lærestedene utvidede fullmakter til å etablere nye utdanningstilbud uten å søke NOKUT.

NOKUTs tilsyn er i hovedsak basert på sakkyndig vurdering, og vi benytter årlig 200–300 sakkyndige i gjennomføringen av tilsynsaktivitetene. Alle tilsynsrapporter er tilgjengelige på NOKUTs nettsider, se NOKUTs publikasjoner under [Kunnskapsbase](#)

Høyere utdanning

Evaluering av kvalitetssikringssystemer

Norske universiteter og høyskoler har selv ansvar for å sikre kvaliteten i studietilbudene sine. Institusjonene er ved lov pålagt å ha interne system for kvalitetssikring av utdanningen. Kvalitetssikringssystemene skal sikre kontinuerlige forbedringer, dokumentasjon av arbeidet og avdekke sviktende kvalitet. NOKUT evaluerer og godkjenner institusjonenes kvalitetssikringssystemer i en seksårsryklus.

Fra og med 2009 evalueres allerede godkjente kvalitetssikringssystemer. Disse prosessene omtales som evalueringer i andre runde. Mens første runde nødvendigvis måtte ha mye fokus på om institusjonene faktisk hadde fått et adekvat kvalitetssikringssystem på plass, er evalueringene i andre runde mer utviklingspreget og har blant annet fokus på institusjonenes bruk og nytte av systemene.

I 2011 er det fattet vedtak basert på evalueringer ved ti institusjoner, ni i andre runde og en i første. Alle de ni som hadde evaluering i andre runde fikk opprettholdt godkjenningen. Én institusjon, som hadde evaluering for første gang, fikk ikke godkjent kvalitetssikringssystemet sitt, selv etter supplerende evaluering.

Akkreditering av høyere utdanning

Akkreditering av høyere utdanning tar utgangspunkt i at institusjonene er plassert i kategorier med ulike fullmakter til å opprette utdanningstilbud på de forskjellige gradsnivåene bachelor, master og ph.d. Fullmaktene innebærer rett til å opprette nye studietilbud uten å måtte søke NOKUT om akkreditering:

- Høyskoler uten institusjonsakkreditering må søke NOKUT om akkreditering av alle nye utdanningstilbud.
- Akkrediterte høyskoler må søke om å få opprette master- og doktorgradstilbud.
- Universiteter har selvakkrediteringsfullmakt til å opprette utdanningstilbud på alle nivå uten å søke NOKUT.
- Vitenskapelige høyskoler har de samme fullmakter som universiteter og høyskoler på områder der de har rett til å tildele doktorgrad. Ellers er fullmaktene som hos akkrediterte høyskoler.

Institusjonsakkrediteringer

En institusjon kan søke institusjonsakkreditering i en annen kategori, for eksempel fra høyskole til universitet, og dermed få utvidede fullmakter. NOKUT vurderer om institusjonen tilfredsstillende standarder og kriterier for akkreditering i den aktuelle kategorien. Dersom NOKUT finner at det er tilfelle, er det til slutt Kunnskapsdepartementet som ut fra en helhetlig vurdering avgjør om en institusjon blir flyttet over i den aktuelle kategorien.

NOKUT har siden opprettelsen i 2003 gjennomført i alt 16 institusjonsakkrediteringer: fire til universitet, fire til vitenskapelige høyskole og åtte til akkreditert høyskole. Det ble ikke fattet noe vedtak om institusjonsakkreditering i 2011 og NOKUT har ikke mottatt noen nye søknader. NOKUT forventer ingen søknader i 2012.

Akkreditering av studietilbud

Det ble til sammen fattet 55 vedtak om akkreditering av studietilbud i 2011. Det er godt over en fordobling fra 2010, med 23 fattede vedtak.

Kunnskapsdepartementets skjerpede krav til størrelse på fagmiljøet og antall kandidater i hvert ph.d-studium, har ikke ført til nedgang i antall søknader. Tendensen er tvert i mot at antall søknader om ph.d.-studier er økende.

Som tabell 1 viser mottok NOKUT 14 søknader om akkreditering av ph.d-studium i 2011. Antall mastergradssøknader ble nesten doblet fra 2010 til 2011, fra henholdsvis 19 til 36 søknader. Denne utviklingen har sannsynligvis sammenheng med de mange universitetsambisjonene i sektoren.

Vurdert på bakgrunn av antall deltakere på søkerkursene i 2011, ser en kraftig økning fra 2010 da NOKUT mottok tre søknader. Det samlede antallet søknader i 2012 vil bli på omtrent samme nivå som i 2011.

Tilsyn med eksisterende virksomhet

I 2011 startet NOKUT tilsyn med eksisterende utdannings-tilbud etter ny modell. Fra 2012 gjennomfører NOKUT alle tilsyn etter denne modellen. Den nye tilsynsmodellen består av tre trinn: Kartlegging, redegjørelse og revidering. Målet med tilsynet er å kontrollere at utdanningskvaliteten i det enkelte studietilbudet er god nok, og at den så raskt som mulig blir det i de tilfeller der den viser seg ikke å være det.

Den nye modellen vil bidra til at NOKUT får et bredt og utviklingsorientert tilsyn av utdanningskvaliteten ved studiestedene. Tilsynsmetoden er tilrettelagt med vekt på dialog mellom NOKUT og utdanningsinstitusjonen(e) for at sistnevnte skal få anledning til å rette opp eventuelle feil og mangler.

NOKUT gjennomfører en kartlegging av utvalgte studietilbud, og starter ikke direkte på en revidering, slik det ble gjort tidligere. Ved alvorlig tvil om kvaliteten er god nok, vil NOKUT starte en revidering av studietilbudet. Revidering foretas av en sakkyndig komité, og kan føre til tap av rett til å tilby studiet. Tilsynene i 2011 ble gjennomført som et pilotprosjekt.

Grad	PhD		Master		Bachelor		Kortere studier	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Nye søknader	3	14	19	36	16	13	8	4
Positive vedtak	5	2	5	19	2	6	6	3
Negative vedtak	1	3	2	2	1	2	1	2
Avvisnings- vedtak	-	4	-	8	-	2	-	2
Sum vedtak	6	9	7	29	3	10	7	7

Tabell 1. Antall nye søknader og fattede vedtak i 2010 og 2011.

NOKUT mottok i 2010 og første halvdel av 2011 klager på forhold ved studier ved 16 høyere utdanningsinstitusjoner. Etter en kartlegging av omstendighetene åpnet NOKUT for redegjørelser fra disse institusjonene om de påklagde forholdene. Dette gjaldt til sammen åtte studietilbud ved seks av de 16 institusjonene. Det ble nødvendig å starte revidering av seks av disse studiene, ved i alt fire av institusjonene. Revideringen startet i januar 2012 og skal etter planen være avsluttet i september.

Hvilke utdanningstilbud som NOKUT i framtiden vil føre tilsyn med vil basere seg på strategiske valg med utgangspunkt i «Langtidsplan for tematiske prioriteringer», se omtale side 8, informasjon fra evalueringer av kvalitetssikringssystemer og henvendelser eller klager til NOKUT.

Fagskoleutdanning

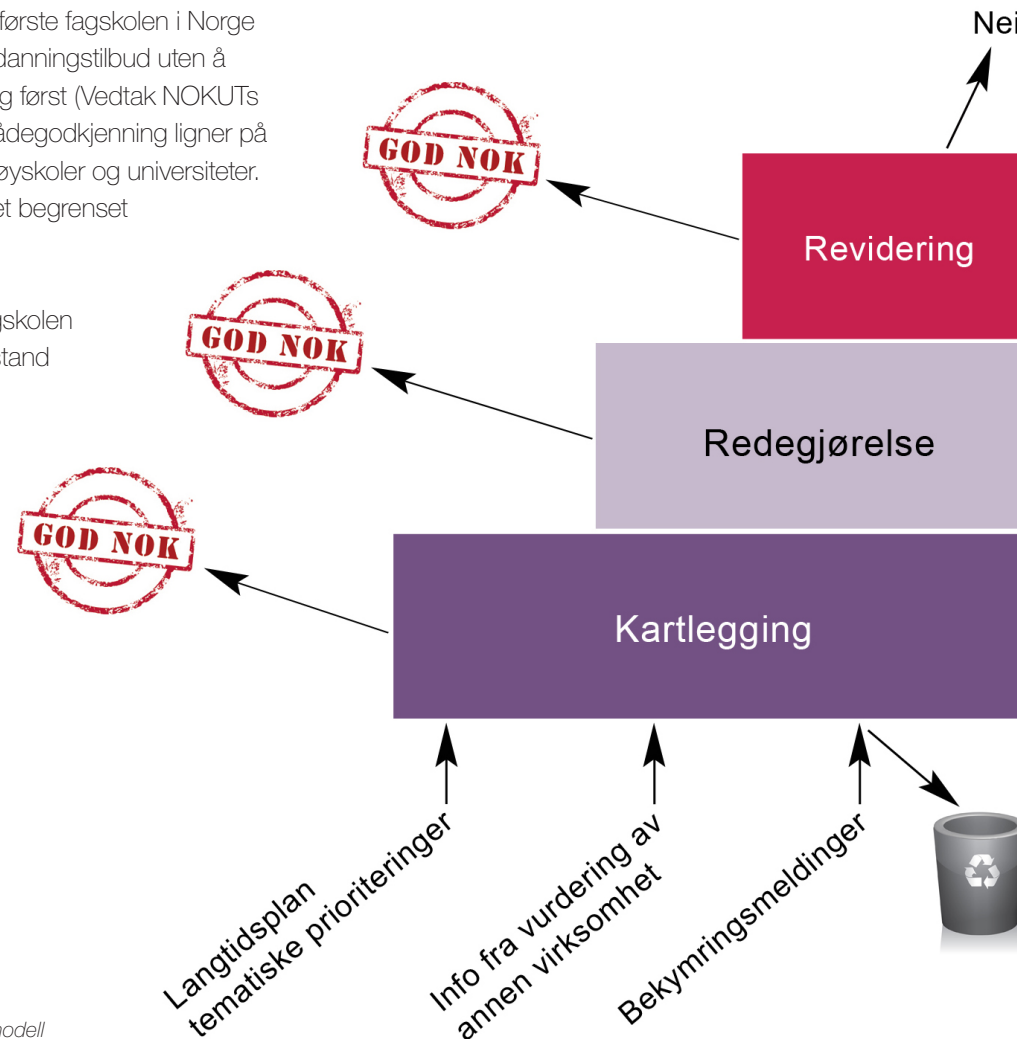
NOKUT godkjenner fagskoleutdanninger etter søknad fra tilbyder. Fra og med 2009 godkjenner NOKUT også institusjonenes interne system for kvalitetssikring. 2010 var første året NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning var fullt ut i funksjon. Regelendringene medførte tydeligere og strengere krav til fagskolene.

Godkjenning av fagområder

NOKUT startet i 2011 opp med fagområdegodkjenning. Veia – Statens fagskole for gartnere og

blomsterdekoratører ble den første fagskolen i Norge med fullmakt til å opprette utdanningstilbud uten å søke NOKUT om godkjenning først (Vedtak NOKUTs styre 24. april 2012). Fagområdegodkjenning ligner på institusjonsakkreditering av høyskoler og universiteter. Fullmakten gjelder imidlertid et begrenset fagområde.

Som godkjent tilbyder har fagskolen fått NOKUTs tillit til at de er i stand

Figur 1.
NOKUTs nye tilsynsmodell

til å kvalitetssikre tilbudene sine på lik linje med den kvalitetssikringen NOKUT gjør. I tillegg til å opprette nye tilbud, kan de foreta vesentlige endringer på de utdanningstilbudene som de allerede har fått godkjent av NOKUT.

Godkjenning av fagskoletilbud

I 2011 kom det inn 102 nye søknader om fagskolegodkjenninger. Det er tilsvarende likt antallet i 2010, men nesten dobbelt så mange som i 2009, med 54 nye søknader, se tabell 2.

Det virker som om det er en økende interesse blant fagskolene å tilby nettbaserte utdanninger. Rundt 25 prosent av søknadene i 2011 gjaldt slike utdanninger. Antallet negative vedtak er også stabilt fra 2010.

60 søknader fikk negativt vedtak (avvisningsvedtak) etter innledende vurdering i 2011. De vanligste grunnene for

slike vedtak er at institusjonen ikke har et reglement som sikrer at enkeltvedtak behandles etter bestemmelsene i forvaltningsloven. En rekke tilbydere får også avvist søknadene sine på grunn av feil og uklarheter i opptaksreglementet.

Det totale antall tilbydere som fikk avvist søknadene sine på grunn av manglende forutsetninger i 2011 var 36 av 57 (63 prosent). NOKUT forventer at andelen avslag etter innledende vurdering vil fortsette å synke.

I løpet av 2011 arrangerte NOKUT flere søkerkurs for institusjoner som vil søke akkreditering av fagskoletilbud. Deltakere fra rundt 70 institusjoner deltok på kursene. NOKUT forsetter med søkerkurs i 2012.

Tilsyn med eksisterende virksomhet

I 2011 startet NOKUT tilsyn med eksisterende fagskoletilbud etter ny modell. Målet med tilsynet er å kontrollere

at utdanningskvaliteten i det enkelte studietilbudet er god nok, og at den så raskt som mulig blir det i de tilfeller der den viser seg ikke å være det. Modellen er den samme som benyttes for høyere utdanning, les mer om modellen på side 6.

NOKUT undersøkte forhold ved ni fagskoler som ikke hadde besvart gjentatte henvendelser om styringsordning, reglement og kvalitetssikringssystem i 2011. Etter at redegjøringsperioden var avsluttet, vedtok NOKUT full revidering av sju utdanningstilbud ved fire av disse fagskolene. NOKUT besluttet å trekke tilbake de aktuelle godkjenningene av utdanninger ved én fagskole og fattet vedtak om å starte revidering av utdanningstilbudet ved en annen fagskole.

År	2009	2010	2011
Nye søknader	54	101	102
Positive vedtak	92	14	28
Avvisningsvedtak	-	66	60
Negative vedtak	15	6	13
Sum vedtak	107	86	101

Tabell 2. Antall nye søknader og fattede vedtak i perioden 2009 - 2011.

Utredning, evaluering og analyse

NOKUT skal stimulere til kvalitetsutvikling. Det gjør vi dels som en integrert del av tilsynsarbeidet, og dels gjennom aktiviteter og virkemidler som er rendyrket for å stimulere kvalitetsutvikling og som ikke inneholder noe kontrollelement. Den siste kategorien omfatter:

- utredninger, analyser og evalueringer for å frambringe, sammenstille og formidle kunnskap som lærestedene og/eller myndighetene kan bruke i arbeidet sitt med å forbedre utdanningen
- konferanser/seminarer og andre informasjonstiltak for å rette oppmerksomhet mot utdanningskvalitet og stimulere til dialog i sektoren
- stimuleringsordningene Sentre for fremragende utdanning og Utdanningskvalitetsprisen

Langtidsplan for tematiske prioriteringer

En langtidsplan for tematiske prioriteringer ble vedtatt i 2011 som et supplement til NOKUTs strategiske plan for 2010-2014. Langtidsplanen er utviklet på bakgrunn av NOKUTs erfaringer med hvor «skoen trykker» når det gjelder utdanningskvalitet og det som anses som utfordringer framover. Planen skal være en rettesnor for NOKUTs prioriteringer på områder der vi selv setter dagsorden, det vil særlig si:

- tilsyn med eksisterende utdanning
- utrednings- og analyseprosjekter
- tema for konferanser og seminarer

NOKUTs langtidsplan for tematiske prioriteringer er tilgjengelig på nettsidene våre, se [Strategier under Om NOKUT](#).

Utredninger og analyser

NOKUTs analysefunksjon har de siste to-tre årene vært under kontinuerlig utvikling og oppbygging. Porteføljen kan grovt sett deles inn i fem kategorier:

- Arbeide med å profesjonalisere og standardisere NOKUTs interne data.
- Arbeide med å profesjonalisere og standardisere eksterne data, som NOKUT-portalen, se side 9.
- Analysearbeid i forbindelse med tilsyn med eksisterende studietilbud, se side 7.
- Månedlig utarbeidelse av «Aktuelle analyser». Disse inneholder policyrettede saker om hva som skjer nasjonalt og internasjonalt, med relevans for NOKUTs arbeid. Analysene blir hovedsakelig publisert internt, men flere er også gjort tilgjengelig for et eksternt publikum på NOKUTs nettsider. I tillegg lages en nyhetsoversikt som kalles «Visste du at...».
- Konkrete utredningsprosjekter basert blant annet på «Langtidsplanen for tematiske prioriteringer».

Utrednings- og analyseprosjekter i 2011

Faglege anbefalingar som verkemiddel for kvalitetsutvikling i høgre utdanning (Rapport 2011-3)

NOKUTs Kvalitetsbarometer 2011 – en undersøkelse om de vitenskapelige ansattes og studentenes syn på kvalitet og kvalitetsutvikling i utdanningen (Rapport 2011-2)

NOKUTs programevalueringer – prosesser, resultater og kvalitetseffekter (Rapport 2011-1)

I 2011 ble analysearbeidet bevisst lagt opp med hovedfokus på å støtte opp under tilsynsvirksomheten. I tillegg hadde flere utredningsrapporter fokus på å frambringe informasjon som kan bidra til å videreutvikle NOKUT som tilsynsorgan.

Les om NOKUTs utrednings- og analyseprosjekter på nettsidene våre, se NOKUTs publikasjoner under [Kunnskapsbase](#).

NOKUT-portalen

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og NOKUT har i samarbeid utviklet en ny portal i database for statistikk om høgere utdanning (DBH). Portalen skal bidra til bedre og lettere tilgjengelige indikatorer for kvalitet i forskning og utdanning. Målsetningen er å etablere et sett av kvantitative data i DBH og bidra til å gjøre NOKUTs prosesser mer effektive. Portalen vil gjøre det kvantitative datagrunnlaget for NOKUTs akkrediteringer og andre evalueringsformer mer transparent og tilgjengelig for NOKUT, lærestedene, forskere og allmennheten.

NOKUT-portalen

Statistikk og indikatorer

Nettportalen baserer seg på DBH-data som dekker over 90 prosent av alle studieprogram i Norge. Portalen inneholder data og viktige indikatorer for å kunne vurdere kvaliteten i høyere utdanning. Alle som vil orientere seg om ulike sider av utdannings- og forskningskvalitet på flere nivåer, får gjennom NOKUT-portalen tilgang til et bredt og lett tilgjengelig datagrunnlag. Kvalitetsindikatorerne beskriver ulike aspekter ved utdannings- og forskningskvalitet.

NOKUT-portalen er tilgjengelig både fra [NOKUTs nettsider](#) og på DBH.

Sentre for fremragende utdanning (SFU)

I 2011 utnevnte NOKUT «Centre for Professional Learning in Teacher Education» (ProTed) som første Senter for fremragende utdanning. Senteret er et samarbeidsprosjekt mellom universitetene i Oslo og Tromsø. 2011-tildelingen var et pilotprosjekt avgrenset til lærerutdanningen. ProTed ble valgt i konkurranse med åtte andre søkermiljøer. ProTed får som SFU et tilskudd på 4 mill. kr i året.

NOKUT arbeider for at SFU-ordningen raskest mulig åpnes opp for hele sektoren. Senterordningen skal bidra til å utvikle og heve kvaliteten i høyere utdanning nasjonalt, samt synliggjøre at utdanning og forskning er likestilte oppgaver for universiteter og høyskoler. På samme måte som Sentre for fremragende forskning fremmer god forskning, skal denne ordningen premiere og fremme videreutvikling av de fremste utdanningsmiljøene ved norske læresteder.

Sentre for fremragende utdanning

Et viktig element i kriteriene for å bli SFU er dessuten at man evner å spre kunnskapen sin og erfaringer til andre utdanningsmiljøer. Les om SFU-ordningen på våre nettsider, se [Sentre for fremragende utdanning under Norsk utdanning](#)

Utdanningskvalitetsprisen

Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris på en million kroner ble i 2011 delt mellom to prosjekter ved henholdsvis Høgskolen i Sør-Trøndelag og Universitetet i Oslo. Prisen var på totalt en million kroner.

Høgskolen i Sør-Trøndelag ble tildelt prisen for prosjektet «Rom for læring». Gjennom prosjektet er det skapt nye og vellykkede læringsarenaer hvor bruk av IKT danner den nye rammen. Å bedre studentenes motivasjon, trivsel og deltakelse har vært hovedingredienser for prosjektet.

Universitet i Oslo ble tildelt prisen for prosjektet «Transformasjon av vitenskapelige tenke-, arbeids- og vurderingsformer i masterutdanning».

Prisen har til hensikt å stimulere institusjonene innenfor høyere utdanning til å arbeide systematisk med å fremme og videreutvikle kvaliteten på utdanningene sine. Det kom i alt 15 søknader fra 13 institusjoner, av disse var seks fra universiteter, sju fra statlige høyskoler, én fra en privat høyskole og én fra en vitenskapelig høyskole.

Godkjenning av utenlandsk utdanning

NOKUT skal bidra til at personer med utenlandsk utdanning får vurdert denne i forhold til norsk utdanning, og at arbeidsgivere og læresteder får korrekt informasjon om utenlandsk kompetanse. Det gjør vi dels gjennom å godkjenne utenlandsk høyere utdanning etter søknad fra enkeltpersoner, og dels gjennom informasjon og rådgivning til ulike aktører, samt ulike koordinerende tiltak.

NOKUTs oppgaver på feltet kan inndeles i tre hovedkategorier:

- Vi godkjenner utenlandsk høyere utdanning etter søknad fra enkeltpersoner. (generell godkjenning)
- Vi bistår universiteter, høyskoler og autorisasjonskontorer i arbeidet deres med godkjenning av utenlandsk utdanning.
- Vi gir informasjon om utdanningssystemene i andre land, og om norske ordninger for godkjenning og autorisasjon basert på utenlandsk utdanning.

NOKUTs oppgaver og myndighet på feltet er hjemlet i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrift. I

tillegg har Kunnskapsdepartementet gitt NOKUT flere konkrete forvaltningsoppdrag. Dette gjelder blant annet arbeidet med å føre og kvalitetssikre GSU-listen, og å være kontaktpunkt for EU-direktivet om godskriving av yrkeskvalifikasjoner.

Generell godkjenning

Saksmengden har økt kraftig de siste årene og har vist en tydelig økende tendens også gjennom 2011. En viktig årsak til at søknadsmengden forventes å stige kraftig også i årene framover, er den globale finanskrisen som gjør Norge til et attraktivt studie- og arbeidsland.

Antall ferdigbehandlede individuelle søknader i 2011 var 3975, en økning på 9 prosent i forhold til 2010.

Hovedtyngden av NOKUTs godkjenninger er knyttet til bachelornivå, der 2 144 personer fikk utdanningen sin likestilt med norsk bachelorgrad i 2011. Deretter følger mastergrad (516), høgskolekandidat (246) og doktorgrad (17). I tillegg kommer de søkerne som fikk uttelling i studiepoeng, men ikke likestilt med norsk grad.

NOKUT mottar naturlig nok flest søknader fra personer med utdanningsbakgrunn fra de store (arbeids-) innvandringslandene. I 2011 lå Polen (475 søknader), Litauen (382) og Russland (336) på topp. Andre land som har mange søknader er Filippinene (320), Storbritannia (191) og Ukraina (155).

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 3,2 måneder. Dette er en økning fra 2,8 måneder foregående år. 76 prosent av sakene ble behandlet innen fire måneder, som er Lisboakonvensjonens krav til maksimal saksbehandlingstid.

NOKUT gir også råd til norske universiteter og høyskoler, Lånekassen, arbeidsgivere og i noen grad til autorisasjonsmyndigheter i arbeidet deres med godkjenning av utenlandsk utdanning. Det ble gitt i alt 442 råd om godkjenning i 2011.

Alle forsøk på å oppnå godkjenning ved hjelp av falske dokumenter blir politianmeldt. I 2011 anmeldte NOKUT ni personer for å ha lagt fram falske dokumenter overfor offentlig myndighet.

År	2008	2009	2010	2011
Individuelle søknader	2682	3113	3879	4357
Antall vedtak	2482	2810	3631	3975

Tabell 3. Antall nye søknader og fattede vedtak i perioden 2008 – 2012.

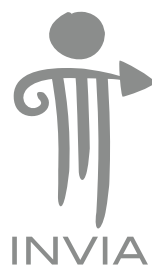
Informasjon om godkjenningsordningene

NOKUT merker en markant økning i antall personer som ønsker informasjon om godkjenningsordningene i Norge. I likhet med antall søknader om generell godkjenning skyldes nok denne økningen også i stor grad den voksende økonomiske krisen i Europa og verden forøvrig. Totalt var det 11 630 henvendelser til NOKUTs førstelinje om søknader om generell godkjenning i 2011. Pågangen øker kraftig fra år til år i takt med at søknadsmengden øker.

NOKUTs informasjonssenter INVIA mottok på samme tid 3 220 henvendelser. Dette er nær en fordobling av antallet sammenliknet med året før. Langt de fleste kontaktet INVIA for å jobbe i Norge, hele 76 prosent. Litt under halvparten av henvendelsene dreide seg om yrker som er lovregulerte i Norge.

NOKUT informerer også om utdanningssystemet i Norge og andre land, samt EU-direktivet om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Informasjonssenteret INVIA er kontaktpunkt for dette direktivet og skal hjelpe brukere som ønsker å få yrkeskvalifikasjonene sine fra et annet EU-/EØS-land, godkjent i Norge.

Høsten 2011 ble det gjennomført en brukerundersøkelse for å kartlegge hvordan brukerne opplevde kontakten med INVIA. Resultatene viser at INVIAs brukere er fornøyd med den veiledningen de fikk om godkjenningsprosessen. Veiledningen gjorde det lettere for dem å komme til rett godkjenningskontor. Svarene tyder også på at INVIA er på rett vei med nettsidene. De ble av brukerne oppfattet som lette å lese og finne fram i.

Utredningsarbeid knyttet til GSU-listen

Listen over Generell studiekompetanse for utenlandske søkere (GSU-listen) inneholder informasjon over hva slags grunnopplæring man må ha for å kunne søke til universiteter og høyskoler i Norge. Listen brukes av norske universiteter og høyskoler ved opptak til utdanning.

I 2010 ble det foretatt en grundig kartlegging av forhold relatert til bruk av GSU-listen. I 2011 arbeidet NOKUT med noen av de viktigste problemsstillingene som kom fram i denne kartleggingen, blant annet revisjon av kriteriesettet for listen og koblingen mot studiefinansiering.

Flyktningeprojektet

NOKUT har fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å gjennomføre et pilotprosjekt om flyktninger med mangelfull dokumentasjon. Prosjektet skal lede til en faglig vurdering av utdanningen deres. Hensikten med piloten er å finne fram til en permanent ordning for faglig vurdering av flyktninger med mangelfull dokumentasjon, samt hvordan ordningen skal finansieres. Det legges opp til et tett samarbeid mellom NOKUT og lærestedene, der NOKUT har en koordinerende rolle for å sikre likebehandling. NOKUT har i 2010/2011 utarbeidet et forslag til gjennomføring. Selve gjennomføringen vil skje i 2012.

Kommunikasjon, organisasjon og regnskap

I 2010 startet vi arbeidet med en organisasjonsstrategi for å få en samlet plan for prioriteringer og retning for utvikling av NOKUTs menneskelige ressurser, kommunikasjon, virksomhetsstyring og infrastrukturinvesteringer. Strategien ble vedtatt i april 2011. NOKUT har brukt 2011 til å igangsette arbeidet med implementeringen av strategien.

Hovedfokus i arbeidet har vært å bedre bruker-service gjennom intern kompetanseheving og tydeligere språkprofil, samt bedre systematikk i virksomhetsstyringsarbeidet og det interne HR-arbeidet.

Ved inngangen til 2012 har NOKUT fortsatt et stort moderniseringsbehov knyttet til infrastruktur og saksbehandlingssystemer. Arbeidet med å konkretisere en helhetlig plan for slike investeringer vil ha høyeste prioritet i 2012.

Kommunikasjon

Styrking av dialogen med sektoren og samfunnet, samt bedre informasjon og service overfor brukerne våre er viktige strategiske mål for NOKUT. Vi arbeider derfor kontinuerlig for å forbedre brukerinformasjonen og styrke arenaer for dialog og samhandling.

NOKUTs nettsider

NOKUTs nettsider er vår viktigste kanal for bruker-informasjon. Totalt antall besøkende økte på nettsidene med 14 prosent fra 2010 til 2011. Antall sidevisninger økte tilsvarende med sju prosent. Det er fortsatt utenlandsk utdanning som har de mest besøkte nettsidene både på norsk og engelsk. Også på disse sidene har det vært en økning i visningene i forhold til 2010. I løpet av 2011 ble det etablert tre nye områder på NOKUTs nettsider: Sentre for fremragende utdanning (SFU), Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) og Det norske utdanningssystemet.

Informasjonssenteret INVIA har egne nettsider. De viser lignende utvikling med økende besøk på sidene. Arbeidet med en nettbasert veiviser ble sluttført i 2011. Veiviseren ligger på INVIAs nettsider og skal hjelpe søkere eller andre brukere til å finne egnet instans for godkjenning av utdanning.

Se nettsidene våre: www.nokut.no og www.invia.no

Konferanser og seminarer

NOKUT arrangerte tre konferanser i 2011. Samlet dekker disse tre konferansene NOKUTs arbeidsområder og gir oss god mulighet til å møte sektor, interessenter og andre som arbeider med temaene som tas opp.

Høyere utdanning

Hva er god utdanning og hvordan påvirkes kvaliteten av universitetsambisjonene?

Konferansen for høyere utdanning har vært arrangert siden NOKUT ble etablert. Årets tema tok utgangspunkt i problemstillingene:

- Hva er utfordringene og suksessfaktorene for god utdanning?
- Hva er viktig for arbeidsliv og samfunn?
- Hvordan påvirker utviklingen i sektoren med nye samarbeidskonstellasjoner, fusjoner og universitetsambisjoner utdanningskvaliteten?

Oslo, april, 450 deltagere

Fagskoleutdanning

Hva er kvalitet i fagskoleutdanningen?

Fagskolekonferansen ble arrangert for andre gang. På denne konferansen ønsket man å belyse hva kvalitet i fagskoleutdanningen er. Konferansen tok særlig for seg to aspekter av kvalitet:

- Hva skal til for å få studentene til å gjennomføre studiene på en best mulig måte, herunder hvordan nettstøttet utdanning kan bidra til kvalitet?
- Koblingen mellom fagskoleutdanningen og arbeidslivet?

Ålesund, oktober, 200 deltagere

Godkjenning av utenlandk utdanning

Godkjenning og veiledning: å finne stier i jungelen

NOKUT valgte i 2011 å utvide fagkonferansen for utenlandsk utdanning til å omfatte flere aspekter ved godkjenning av utenlandsk kompetanse. Hovedtema var behovet det norske samfunnet og arbeidslivet har for utenlandsk kompetanse. Sentralt innhold på konferansen var:

- Utenlandske utdanningssystemer
- De norske godkjenningsordningene
- Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Gardermoen, november, 285 deltagere

Internasjonalt samarbeid

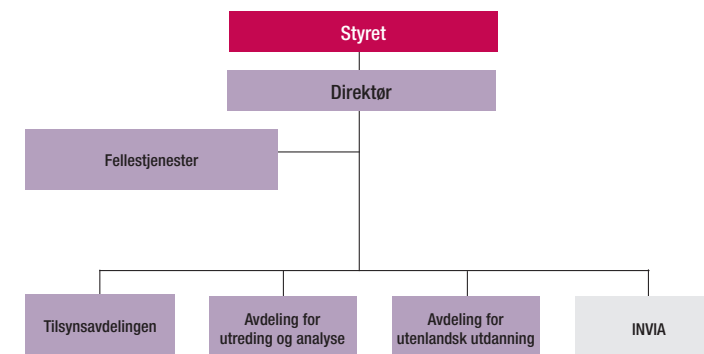
NOKUT følger systematisk med på den internasjonale utviklingen på ansvarsområdene våre. Vi bidrar til utviklingen på områder hvor vi ligger i front eller har andre særlige forutsetninger for å gjøre det, såfremt ressursituasjonen tillater det. NOKUT prioriterer generelt samarbeidet på den europeiske og nordiske arenaen. Deltakelse internasjonalt gir inspirasjon, gode ideer og ny

kunnskap, samtidig som NOKUT er synlige, bidrar til å inspirere andre og kan være med på å sette premisser i internasjonale sammenhenger. NOKUT prioriterer å delta med artikler og foredrag der vi mener at erfaringene våre kan komme andre til gode.

NOKUT er medlem/deltar i flere internasjonale organisasjoner og nettverk. I 2011 prioriterte NOKUT arbeid knyttet opp mot European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), som er den sentrale samarbeidsorganisasjonen for europeiske kvalitetssikringsorgan. På utenlandsområdet er NOKUT nasjonalt knutepunkt i de internasjonale nettverkene European Network of Information Centres og National Academic Recognition Information Centres (ENIC-NARIC). ENIC- og NARIC-nettverkene er et nettverk av godkjenningsinstanser og andre som fatter vedtak angående utenlandsk utdanning. NOKUT var aktivt med i dette nettverket i 2011.

Organisasjon

NOKUT er et faglig uavhengig organ under Kunnskapsdepartementet med et eget styre som øverste beslutningsorgan. NOKUT ledes av direktør Terje Mørland og er organisert i tre fagavdelinger og et informasjonssenter. I tillegg kommer interne fellesfunksjoner.

Figur 2. NOKUTs organisering i 2011.

Ansatte
Årsverk: 66,3
Kjønnfordeling i NOKUT: Kvinner: 69 prosent Menn: 31 prosent
Kjønnfordeling i ledelsen: Kvinner: 50 prosent Menn: 50 prosent
Ansattes utdanningsnivå: Høyere utdanning, høyere grad og doktorgrad: 81 prosent Høyere utdanning, lavere grad: 9 prosent Annet: 10 prosent

Styret

Styret oppnevnes av regjeringen for en periode på fire år. Studentrepresentantene oppnevnes for to år. Et nyoppnevnt styre med mange nye medlemmer ble konstituert 27. januar. Styret hadde i løpet av året åtte ordinære styremøter, ett overmattingsseminar og én dag med besøk ved en fagskole og dialog med Fagskolerådet. Det nye styret ønsket å opprettholde fokus på strategisk videreutvikling. NOKUTs styrer har de siste årene suksessivt redusert tidsbruken knyttet til behandling av enkeltsaker til fordel for mer overordnede saker. I 2011 har styret hatt følgende sammensetning:

Medlemmer:

Professor Petter Aaslestad, leder
Høgskolelektor Per Tore Granrusten
Professor Hanne Foss Hansen
Direktør Per Arne Syrrist
Førsteamanuensis Gunnar Stave
Daglig leder Aud Larsen
Student Ingrid Foss Ballo
Seniorrådgiver Wenche Froestad (ansattes representant)

Varamedlemmer:

Førsteamanuensis Oddvar Førland
Personalsjef Cathrine Krogs vold
Student Eirik Korsnes
Seniorrådgiver Anne Karine Sørskår
(ansattes representant)

Klagenemnd

Kunnskapsdepartementet har utnevnt to klagenemnder for NOKUTs vedtak, en for høyere utdanning (norsk og utenlandsk utdanning) og en for fagskoleutdanning. Sammensetningen av de to klagenemndene er delvis overlappende. Juridisk rådgiver i NOKUT, Eva Liljegren, er sekretær for begge klagenemndene. Klagenemndene har for perioden 28. mars 2011 til og med 31. desember 2014 følgende sammensetning:

Klagenemnda for høyere utdanning

Rolf Strøm, Gulating lagmannsrett (leder)
Margareth Christophersen, Gulating lagmannsrett
(vara for leder)
Jan Oskar Engene, Universitetet i Bergen (medlem)
Greta Hilding, Universitet i Agder (varamedlem)
Beth Linde, Høgskolen i Østfold (medlem)
Anna L. Ottoson, Høgskolen i Hedmark (varamedlem)
Margrete Løfqvist, Diakonhjemmet høgskole (medlem)
Einar Engebretsen, Misjons høgskolen (varamedlem)
Lars Kristian Holgersen, Trondheim (medlem)
Anders Gjermstad, Trondheim (varamedlem)
Marianne Høva Rustberggaard, Oslo (medlem)
Julie Ness, Oslo (varamedlem)

Klagenemnda for fagskoleutdanning

Rolf Strøm, Gulating lagmannsrett (leder)
Margareth Christophersen, Gulating lagmannsrett
(vara for leder)

Knut Erik Beyer-Amesen, FFF (medlem)
Svein Qvist Eriksen, NIFF (varamedlem)
Astrid Kristin Moen Sund, Utdanningsforbundet (medlem)
Wenche Skorbakk, Fagforbundet (varamedlem)
Andreas Stellander, Universitetet i Nordland (medlem)
Sissel Etre Solbakken, Høgskolen i Oslo (varamedlem)
Kjersti Bjørnevik (medlem)
Ole Harbosen (varamedlem)

Klagesaker fagskole og høyere utdanning

Et vedtak om avvisning av søknad om akkreditering av studium på ph.d.-nivå ble omgjort av NOKUTs klagenemd. Høgskolen hadde da allerede sendt inn ny søknad til fristen 15. mars 2011. Høgskolen valgte selv å opprettholde den nye søknaden, og den ble satt i behandling. Et vedtak om karantenetid for søknad om bachelorstudium ble endret av klagenemnda. Nemnda forkortet karantenetiden. Søker har imidlertid ikke søkt på nytt.

Klagesaker godkjenning utenlandsk utdanning

105 saker ble sendt til klagenemnda i 2011. Det er ni saker færre enn i 2010. Av samtlige klagesaker ble 20 saker omgjort internt, mens ingen ble omgjort i klagenemnda. Dette er godt under målet om at saker omgjort av klagenemnda eller med påpekninger fra sivilombudsmannen eller likestillings- og diskrimineringsombudet skal være færre enn en prosent.

Regnskap

Regnskap (tall i 1000)	2009	2010	2011
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter	25 330	28 655	32 474
Styregodtgjørelse	786	740	788
Utvalgsmedlemmer og lønnede konsulenter	2 995	4 497	3 631
Arbeidsgiveravgift	3 920	4 482	4 911
SUM lønnsutgifter	33 031	38 374	41 804
Teknisk utstyr, inventar m.m.	1 371	993	623
Kontortjenester (IT, forbruksmateriell, trykkeutgifter o.a.)	2 730	2 683	3 220
Reiser, kurs, kompetanseutvikling, representasjon	5 417	4 355	5 314
Bøker og fagtidsskrift	263		283
Diverse (konsulenter, seminar, kantine, bedriftshelsetjeneste, ombygging av lokale)	6 354	2 984	3 855
Leie og drift av lokale	5 542	5 694	5 759
SUM varer og tjenester	21 677	16 709	19 055
SUM DRIFTSUTGIFTER	54 708	55 083	60 859
Tilskudd til SFU-pilotsenter			4 000
TOTALT	54 708	55 083	64 859
DRIFTSINNTEKTER			
Mottatte konferanseavgifter o.a.	1 268	1 171	1 382
Diverse lønnsrefusjoner	924	1 610	1 556
SUM DRIFTSINNTEKTER	2 192	2 781	2 938
Nettoutgift	52 516	52 302	61 921

NOKUTs totale tildeling for 2011 var på 63,591 millioner kroner (nettobevilgning). Av dette var 55,71 millioner kroner ordinær tildeling, der 0,113 millioner kroner var overføringer fra 2010 og 0,446 millioner kroner var lønnskompensasjon. Det samlede nettoforbruket var på 61,921 millioner kroner, der ordinære driftsutgiftene var på 55,097 millioner kroner.

Lønn og honorarer

Lønnsutgiftene (inkludert arbeidsgiveravgift) var på 41,8 millioner kroner i 2011. Det utgjorde 64 prosent av NOKUTs sine totale brutto driftsutgifter.

Sakkyndige

Det ble utbetalt honorar til 226 sakkyndige i 2011. Kostnadene knyttet til sakkyndige kom på til sammen 5,9 millioner kroner. Det er ti prosent av de totale driftsutgiftene til NOKUT.